

# Øresundsjudaistik før og nu

– et debatindlæg

*Af Ulf Haxen*

Et interview i Kristeligt Dagblad 4. juni 2006 med professor i judaistik ved Lunds Universitet, Hanne Trautner Kromann udviklede sig i sommeren 2010 til en længere meningsudveksling om fremtiden for jødiske studier ([www.kristeligt-dagblad.dk/judaistik](http://www.kristeligt-dagblad.dk/judaistik)).

Fire år efter interviewet kunne Lunds universitetsavis (LUM 8:2008) imidlertid meddele, at lærestolen i Lund blev nedlagt ”med øjeblikkelig virkning” på baggrund af en international evaluering af humaniora på Lunds Universitet (RQ08), hvor de jødiske fag lod en del tilbage at ønske.

Jeg gav i to indlæg (24.6.10 og 7.7.10) udtryk for, at situationen var selvforskyldt al den stund lærestolen ved Lunds Universitet havde haft gode betingelser for at videreudvikle faget på det eksisterende vækstgrundlag i Skandinavien i almindelighed og ved Det Kongelige Biblioteks judaistiske afdeling i særdeleshed.

Siden stiftelsen af *Sällskapet for Nordisk Judaistik* ved Uppsala Universitet i 1979 var der eksempelvis afholdt regelmæssige og velbesøgte interskandinaviske judaistiske symposier og kongresser. Sällskapetets skriftrække og tidsskrift *Scandinavian Jewish Studies* var åbent for studerendes og etablerede forskeres igangværende og færdige judaistiske projekter. Lunds nye lærestol i judaistik var derfor selvskreven til at drive og videreudvikle studiet af de jødiske fag, men fravalgte successivt *Sällskapetets* fællesnordiske bestyrelsesmøder og kongresser og nedlagde det velrenommerede tids-

skrift, som professoren erstattede med et nyhedsbrev på søndagsskoleniveau. Professoren forsikrede dog (29.6.2010) at judaistik ville ”blomstre videre” ved Lunds Universitet og blev – ikke overraskende – sekunderet af direktøren for Det Kongelige Bibliotek, Erland Kolding Nielsen, der hævdede, at det jødiske fagområde på Det Kongelige Bibliotek trods nedlæggelsen af bibliotekets judaistiske afdeling i 1996 også ”trivedes og havde det godt”.

For at uddybe situationen på Det Kongelige Bibliotek skrev jeg kronikken ”*Dansk rabbi bag bjerge af bøger i Det Kongelige Bibliotek*” (9.9.2010) med historien om professor og overrabbiner David Simonsens spektakulære jødiske bogsamling og de aktiviteter, der havde udviklet sig omkring hans bogsamling efter overdragelsen af hele hans privatbibliotek (*Bibliotheca Simonseniana*) til Det Kongelige Bibliotek i 1932 og med oprettelsen af den selvstændige judaistiske afdeling i 1952.

Kronikken sluttede med at *tiden måtte være inde til at genoverveje professor og overrabbiner David Simonsens oprindelige plan om at overdrage sin uvurderlige bogsamling til kompetente brugere og professionel behandling under gunstige klimatiske forhold i Jerusalems Universitetsbibliotek frem for at deponere den som død kapital i Det Kongelige Biblioteks kælderregioner.*

Men forslaget faldt ikke i god jord.

”*Judaistisk historieforfalskning*” tordnede direktør Kolding Nielsen (16.9.2010) og hengav sig til (bort)

forklaringer, særegne påstande, tilsnigelser, falske belæg og personlige angreb uden at komme ind på kronikkens oplæg:

*”Københavns Universitets seneste forslag til en nedprioritering af såkaldt smalle fag inden for humaniora vækker berettiget modstand fra både studerende og dele af erhvervslivet. Universitetets plan vil ramme de klassiske fag som græsk og latin og dermed den arv, som europæisk kultur er rundet af. Men forslaget kan måske og i bedste fald vække til en nødvendig faglig debat. En debat der udeblev, da det tredje dannelsesfag, som Vestens kultur hviler på, jødedommen, blev beskåret ind til benet på Det Kongelige Biblioteks judaistiske afdeling”.*

Siden denne kronik har flere morgenaviser kommenteret de smalle fags skæbne på Københavns Universitet. *Politikens* leder skriver eksempelvis 31.10.2010 under overskriften ”Kulturkatastrofe under opsejling” om en studietradition, *der forsvinder stille og roligt. For i første omgang bliver fagene jo ikke nedlagt, de bliver bare lagt ind under større enheder. De studerende kan stadig tage kurser og tilvalg i sprogfagene, alt imens de læser noget andet. Først ad åre forsvinder fagene helt, hvis der slet ingen søgning er til dem ... udbud og efterspørgsel, ikke sandt?*

For Det Kongelige Biblioteks vedkommende var nedlæggelsen af det jødiske fagområde resultat af en banal studehandel af en historie – og kulturløs ledelse. På Lunds Universitet sker det ud fra en manglende fornemmelse for udviklingen inden for de jødiske studier i nærmiljøet og globalt.

Den afgående professor i judaistik ved Lunds Universitet afrunder debatten om fagets tragiske skæbne på universitetets hjemmeside den 21. oktober 2010 (*sic*) med sin version af judaistikens opgang og fald, der nærmest har præg af en tilbagevirkende nekrolog over *øresundsjudaistikken* [www.teol.lu.se/judaistik](http://www.teol.lu.se/judaistik): *Lunds universitet är det första och hittills enda universitet i Skandinavien som har upprättat*



*David Jacob Simonsen (1853-1932) og Cora Caroline Simonsen f. Salamon (1856-1938). Fotografi fra Erik Henriques Bings samling.*

*en professur för enbart Judaistik eller Jewish (Judaic) Studies som det kallas i den engelskspråkiga världen ... , ... de områden som ... förbises täcks genom gästföreläsare och olika samarbeten med forskare och institutioner i Sverige, Israel och andra länder. Ett mål i utbildning är att ha en nutidsanknytning, därför arrangeras bland annat filmvisningar och studiebesök i synagogor, biblioteker och museer i Öresundsregionen.*

*Således, således går jeg glad ned i mørket, som dronning Dido sagde, før hun tog sig af dage (Æneiden 4,659).*

## LITTERATUR

David Simonsens liv og virke, *Rambam* 11: 2002. Bibliotheca Simonseniana, *Nordisk Tidsskrift för bok- och biblioteksväsen* 24:1937.